

Statenbrief

Datum

26 januari 2021

Zaaknummer

2021-000305

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Blad

1 van 5

Onderwerp

Herindelingsontwerp Barneveld-Scherpenzeel

Ambitie en thema

- Ambitie 1 Samen voor Gelderland

Portefeuillehouder

Jan Markink

Doel van deze brief

Gedeputeerde Staten verzoeken Provinciale Staten om:

- de inhoud van deze brief voor kennisgeving aan te nemen (informatieplicht)

1 Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

In deze brief informeren wij uw Staten over een door ons college vastgesteld ontwerp voor de herindeling van de huidige gemeenten Scherpenzeel en Barneveld tot een nieuwe gemeente, in het kader van de Wet algemene regels herindeling (hierna: Wet arhi). Het ontwerp zal na een zienswijzeperiode worden omgezet in een door uw Staten vast te stellen herindelingsadvies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Deze brief is een vervolg op de Statenbrief (PS2021-33) van 12 januari 2021.

2 Aanleiding

Aanleiding voor ons herindelingsvoorstel is de bestuurskrachtopgave in Scherpenzeel, die vraagt om een oplossing. Op 14 juli 2020 hebben wij daartoe besloten een zogeheten open overleg te starten in het kader van de Wet arhi, artikel 8; in de Statenbrief (PS 2021-33) van 12 januari 2021 bent u daarover geïnformeerd. Uit het variantenonderzoek, het bijbehorende participatieproces, de consultatie van de omringende overheden en de bestuurlijke overleggen met de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld hebben wij de conclusie getrokken dat een bestuurlijke fusie de beste oplossingsrichting is voor het duurzaam versterken van de bestuurskracht van Scherpenzeel. Het gaat om een geoptimaliseerde uitwerking (die we variant 3 plus hebben genoemd), waarin de zelfbeschikking door de diverse dorpsgemeenschappen in de nieuwe gemeente, waaronder Scherpenzeel, optimaal is belegd: het zgn. dorpenbeleid 2.0. Wij zijn van mening dat deze oplossing het meest recht doet aan de wensen en belangen die wij hebben geïnventariseerd in het participatieproces: eigen zeggenschap, behoud van voorzieningen en identiteit en een slagvaardige en tegelijk goed benaderbare gemeente.

Deze variant 3 plus is uitgewerkt in voorliggend herindelingsontwerp.

3 Bestaand beleid c.q. kader

De Wet arhi regelt de procedure voor herindeling van gemeenten. De provincie kan het initiatief nemen voor een herindelingsprocedure als zij oordeelt dat er een evident bestuurskrachtprobleem

ligt waar de gemeente zelf geen adequate oplossing voor kan vinden – zoals in Scherpenzeel - en dat herindeling een goede optie is. Het beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 geeft de criteria weer waaraan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) herindelingsadviezen toetst. Op basis van deze criteria hebben wij het open overleg georganiseerd en het herindelingsontwerp opgesteld.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

In deze paragraaf schetsen wij kort de inhoud van het herindelingsontwerp. Gezien de toegevoegde 'plus' gaan wij specifiek in op het dorpenbeleid van de nieuwe gemeente en de dorpsvisie Scherpenzeel. Ook gaan wij wat dieper in op de voorbereiding die nodig is om tot de nieuwe gemeente te komen en onze rol daarin.

Inhoud herindelingsontwerp

In het herindelingsontwerp wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- De kenmerken en beschrijving van de beide huidige gemeenten Scherpenzeel en Barneveld;
- De bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel, het traject om tot een oplossing te komen daarvoor en de rol van provincie Gelderland daarbij, leidend tot besluitvorming over de toepassing van artikel 8 Wet arhi;
- Een verslag van het open overleg en de inhoudelijke afweging van de varianten voor de oplossing van de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel;
- Een beschrijving van de nieuw te vormen gemeente Barneveld met aandacht voor o.m. de financiële aspecten van de nieuwe gemeente en het dorpenbeleid 2.0;
- De toetsing van dit herindelingsontwerp aan de beleidskaders van BZK en provincie Gelderland;
- De voorbereiding op de vorming van de nieuwe gemeente per 1-1-2023.

Variant 3 plus: vernieuwing dorpenbeleid

Als onderdeel van dit herindelingstraject wordt ingezet op vernieuwing van het bestaande dorpenbeleid van gemeente Barneveld, met als doel versterking en bevordering van zeggenschap en betrokkenheid van de dorpen in de (nieuwe) gemeente. Wij beschouwen dit als een essentiële plus in het fusieproces, omdat hierdoor de belangen en verwachtingen van inwoners van Scherpenzeel en andere dorpen in de nieuwe gemeente optimaal worden bediend.

Bij het vormgeven van de nieuwe gemeente zullen wij ons ertoe inzetten om samen met de beide gemeenten en zo mogelijk in samenspraak met het ministerie van BZK, voor de dorpen in de nieuwe gemeente Barneveld -waaronder dan Scherpenzeel- een eigentijdse en innovatieve vorm van dorpenbeleid en kernrepresentatie op te zetten: het zgn. dorpenbeleid 2.0. Voor alle duidelijkheid merken wij op dat wij er graag energie in steken, maar de provincie besluit niet over het dorpenbeleid, dat is aan de gemeenteraad.

Het voorstel is dat de nieuwe gemeente de naam Barneveld krijgt. De naam Scherpenzeel voor het huidige dorp (met buurtschappen) blijft in stand.

Datum

26 januari 2021

Zaaknummer

2021-000305

Blad

3 van 5

Dorpsvisie

In de periode vanaf de vaststelling van dit herindelingsontwerp tot de fusiedatum van 1-1-2023 zal in samenspraak met de inwoners van Scherpenzeel een dorpsvisie worden ontwikkeld, die nauw aansluit bij de Toekomstvisie Scherpenzeel 2030, zie onderdeel E van het bijlagenboek.

Kernthema's van deze uit te werken 'Dorpsvisie Scherpenzeel na 1 januari 2023' zijn in ieder geval:

- Instandhouding en ontwikkeling van aanwezige voorzieningen. In het herindelingsontwerp is hiertoe een zgn. voorzieningenscan uitgevoerd, waardoor inzicht is ontstaan in het voorzieningenniveau in beide gemeenten;
- Balans tussen ontwikkeling van woningbouw, economie en groene waarden;
- Bereikbaarheid en kwaliteit openbare ruimte;
- Zeggenschap en representatie vanuit de gemeenschap in de nieuwe gemeente middels genoemd dorpenbeleid 2.0;
- Professionaliteit én maatwerk in gemeentelijke dienstverlening voor Scherpenzeel.

Bouwen aan de nieuwe gemeente

Op grond van artikel 79 Wet arhi zijn de gemeenten in onderling overleg verantwoordelijk voor de voorbereiding van de nieuwe gemeente met alles wat daarbij hoort, waaronder:

- Vernieuwing dorpenbeleid (van 1.0 naar 2.0) en voorbereiding van genoemde dorpsvisie;
- Voorbereiding platform voor representatie van en samenwerking met Scherpenzeel in de nieuwe gemeente (bijvoorbeeld Vereniging voor Plaatselijk belang);
- Uitwerking dienstverleningsconcept gemeente Barneveld voor de kern Scherpenzeel en implementatie daarvan ten behoeve van een goede overgang per 1-1-2023, met bijzondere aandacht voor het sociaal domein en belastingen;
- Organisatorische en personele overgang/integratie medewerkers gemeente Scherpenzeel (incl. huisvesting en Sociaal Plan);
- Overgang lopende projecten en dossiers gemeente Scherpenzeel per 1-1-2023 naar nieuw bestuur en organisatie;
- Begroting 2023 en meerjarenraming nieuwe gemeente met integratie van beide huidige financiële huishoudingen;
- Integratie ICT-systemen en werkprocessen per 1-1-2023;
- Harmonisatie beleid en regelgeving vanaf 1-1-2023.

In artikel 79 Wet arhi heeft de provincie de rol om bovengenoemd overleg te bevorderen. Op grond hiervan zijn wij voornemens een overlegstructuur op te zetten met en tussen de beide gemeenten, waarin de voorbereidingsactiviteiten ambtelijk en bestuurlijk ter hand worden genomen. Deze overlegstructuur zullen wij uiteraard invullen in overleg met beide gemeenten.

5 Financiële consequenties

Herindelingsscan

Voor het herindelingsontwerp is een herindelingsscan uitgevoerd (zie onderdeel B van het bijlagenboek). In deze scan is de actuele financiële situatie in beide gemeenten beschreven en wordt ingegaan op de financiële effecten van herindeling, waaronder de gevolgen voor de gemeentelijke kosten, het efficiencyvoordeel en de lokale lasten voor inwoners en bedrijven.

Datum

26 januari 2021

Zaaknummer

2021-000305

Blad

4 van 5

Conclusie is dat de fusie zal leiden tot een financieel robuuste gemeente met een aanvaardbaar lastenniveau, ook op de langere termijn.

Kosten herindeling

Voor het geheel aan voorbereidingsactiviteiten voor de nieuwe gemeente is een projectmatige aanpak de aangewezen weg, in nauwe samenwerking tussen de beide gemeenten. Wij zijn bereid dit proces te ondersteunen met capaciteit en kennis. Voor de met de voorbereiding gemoeide extra kosten voor beide gemeenten kan door de beide gemeenten vanaf 2022 in principe een beroep worden gedaan op de frictiekosten-uitkering voor fuserende gemeenten uit het Gemeentefonds. Voor Barneveld-Scherpenzeel gaat het om een in tranches uit te keren Rijksbijdrage van totaal € 5,6 mln.

Wij zijn bereid om met de gemeenten in overleg te treden over een vorm van facilitering in het voorbereidingsproces. Voor zover dat financiële consequenties heeft zijn wij voornemens maatwerkafspraken te maken in het kader van bestaande provinciale regelingen, zoals de programma's Vitaal Openbaar bestuur (PS 2020-244) en Leefbaarheid (met daarin de zgn. dorpendeals; PS 2020-288). Hierdoor snijdt het mes aan twee kanten: wij ondersteunen de bouw van de nieuwe gemeente en brengen ook de provinciale doelen dichterbij. Mochten de bestaande middelen niet toereikend blijken te zijn, dan zullen wij in relatie met de MTR een vervolgvorstel doen aan uw Staten.

Preventief toezicht vanwege artikel 21 Wet arhi

Voor herindeling zijn twee opties mogelijk: regulier en licht. In de reguliere variant worden beide gemeenten opgeheven en een nieuwe gemeente gevormd. In de lichte variant blijft de grootste gemeente bestaan (Barneveld) en wordt Scherpenzeel daaraan toegevoegd. Beide opties hebben voor- en nadelen; in het herindelingsontwerp wordt nog geen keuze gemaakt. Voor een lichte samenvoeging geldt als voorwaarde dat beide deelnemende gemeenten hiermee kunnen instemmen. In de voorbereiding van het aan uw Staten voor te leggen herindelingsadvies zullen wij beoordelen of er draagvlak is in beide gemeenten voor een lichte samenvoeging.

Op grond van artikel 21 Wet arhi wordt van rechtswege vanaf het moment van vaststelling van dit herindelingsontwerp preventief financieel toezicht ingesteld op de uitgaven van beide gemeenten. Wij zullen met de gemeenten overleggen hoe dit in de praktijk het beste kan worden vormgegeven, rekening houdend met schaal en karakter van beide gemeenten. Indien op een later moment gekozen zou worden voor een lichte samenvoeging, is het preventief financieel arhi-toezicht alleen van toepassing voor de op te heffen gemeente.

6 Proces en evaluatie

Bekendmaking herindelingsontwerp

Het vastgestelde herindelingsontwerp sturen wij naar de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld en (ter kennisgeving) aan de minister van BZK. Ook de omringende gemeenten (Ede, Veenendaal, Renswoude, Woudenberg), de regio Food Valley en de provincie Utrecht worden op de hoogte gesteld. Tot slot zullen de wettelijke partners (waterschap Vallei & Veluwe, omgevingsdienst Vallei en veiligheidsregio Midden Gelderland) worden geïnformeerd.

Datum

26 januari 2021

Zaaknummer

2021-000305

Blad

5 van 5

Rondom het herindelingsontwerp zijn wij voornemens een proces van communicatie en informatievoorziening op te zetten, in nauwe samenspraak met de beide gemeenten. In dat kader zullen wij het ontwerp toelichten (vanwege Covid-19 zal dat digitaal plaatsvinden middels webinars) en met inwoners in gesprek gaan. De informatieronde zullen wij vergezeld laten gaan met een publiekssamenvatting, zie bijlage bij deze brief. Ook nemen wij ons voor een draagvlakonderzoek te doen door een enquête te houden onder de inwoners van beide gemeenten.

Wij zullen uw Staten, behalve via deze Statenbrief, nader mondeling informeren over dit herindelingsontwerp via de gebruikelijke route. De eerstvolgende beeldvormende bijeenkomst over dit onderwerp is gepland op 3 februari, de eerstvolgende oordeelsvormende op 10 februari a.s.

Procedure Wet arhi

De start van de nieuwe gemeente is voorzien per 1-1-2023. Dit is gezien de wettelijke termijnen, die aan de vervolgstappen gebonden zijn, de snelst mogelijke fusiedatum.

Na de vaststelling van dit herindelingsontwerp zal er een zienswijzeprocedure worden uitgevoerd. Hiertoe leggen de Colleges van B&W de stukken binnen 14 dagen na ontvangst van dit herindelingsontwerp ter inzage in de gemeenten. In deze procedure krijgt een ieder de mogelijkheid om tot uiterlijk 8 weken na de ter inzagelegging een zienswijze in te dienen, de beide gemeenteraden hebben 3 maanden de tijd na ontvangst van ons besluit. De zienswijzen dienen te worden ingediend bij ons college.

Aan de hand hiervan wordt het herindelingsadvies opgesteld, dat wij aan uw Staten ter besluitvorming zullen voorleggen, naar verwachting op 7 juli a.s. Nadat u het herindelingsadvies heeft vastgesteld, wordt dit aangeboden aan de minister van BZK.

De minister van BZK is vervolgens verantwoordelijk voor het indienen van een wetsvoorstel dat tot de fusie moet leiden en alsdan aanbieden aan de Staten-Generaal uiterlijk in december 2021.

Indien de minister het wetsvoorstel tijdig indient, betekent dit dat de Tweede Kamer ook tijdig tot behandeling kan overgaan. Als daarna ook de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel kan de fusie per 1-1-2023 plaatsvinden. Indien de minister voor 31 december 2021 het wetsvoorstel aanbiedt aan de Staten-Generaal worden de gemeenteraadsverkiezingen voor de beide gemeenten van maart 2022 uitgesteld tot herindelingsverkiezingen voor de gemeenteraad van de nieuwe gemeente in november 2022.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends - Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst - secretaris

Bijlagen:

- Besluit GS vaststelling herindelingsontwerp
- Publiekssamenvatting herindelingsontwerp Barneveld-Scherpenzeel
- Herindelingsontwerp (incl. bijlagenboek)